

BANK CENTRALNY I PIENIĄDZE

TO I OWO O PIENIĄDZACH

PŁACIDŁA JAKO PIERWSZY ŚRODEK PŁATNICZY

Pierwszym środkiem płatniczym były płacidła.

u Słowian były to: skóry, płótno i sól,

w Chinach jedwab,

w Indiach muszle, sól i perły,

a w Mezopotamii i u Rzymian bydło.

W Polsce najbardziej rozpowszechniona była sól.

Stąd też wzięto się powiedzenie:

„słono za to zapłacić”.

PIERWSZE PIENIĄDZE

Pierwsze pieniądze pojawiły się około 2600 lat temu w Milecie w obecnej Turcji.

Wypuszczenie pieniędzy papierowych około 1000 lat temu wydawało się tanim i wygodnym rozwiązaniem.

Były nimi pokwitowania, które wręczano kupcom za przechowywanie ich bilonu.

Dopiero po 200 latach pojawiły się oficjalnie pierwsze papierowe pieniądze - banknoty.

A L denne Credityf-Bevels innehafwande haf-
wer i Stockholms Banco sub N.º 312. at fordra **Ett Hundrade**
Daler SöfwerMynt / dhet warder af oss Banco Director, Commillarier,
Boothällare och Calleurer hwar för sig och medh dhes egne Händers Un-
derkriffit och Signeter attesterat; Sålsem och til yttermehtre wisso medh dhet
dhet til förordnade större och mindre Banco Sigiller verificerat, Datum Stock-
holms Banco An. 166 Uden 30 Januarij

Ett 100. Dal. Sölf. Mynt.

Johan Palmström

Anders Paulsen

Jacob Barthman

Anders Paulsen

Herman Madsen

Jens Eriksen

PIERWSZE PIENIĄDZE PAPIEROWE

wydano w Szwecji w 1661 roku.

następnie uczyniły to:

- 1694 r. - Anglia, Szkocja
- 1695 r. - Norwegia
- 1716 r. - Francja
- 1746 r. - Włochy
- 1766 r. - Niemcy
- 1794 r. - Polska

PIENIĄDZE W POLSCE

Za panowania Mieszka I zaczęto bić, czyli wytwarzać monety, 1000 lat temu.

Były ze srebra i nazywały się denary. Denarami płacono przez 300 lat.

Weszły w obieg także monety ze złota - floreny i dukaty.

Potem pojawiły się jeszcze talary, tynfy i szelągi.

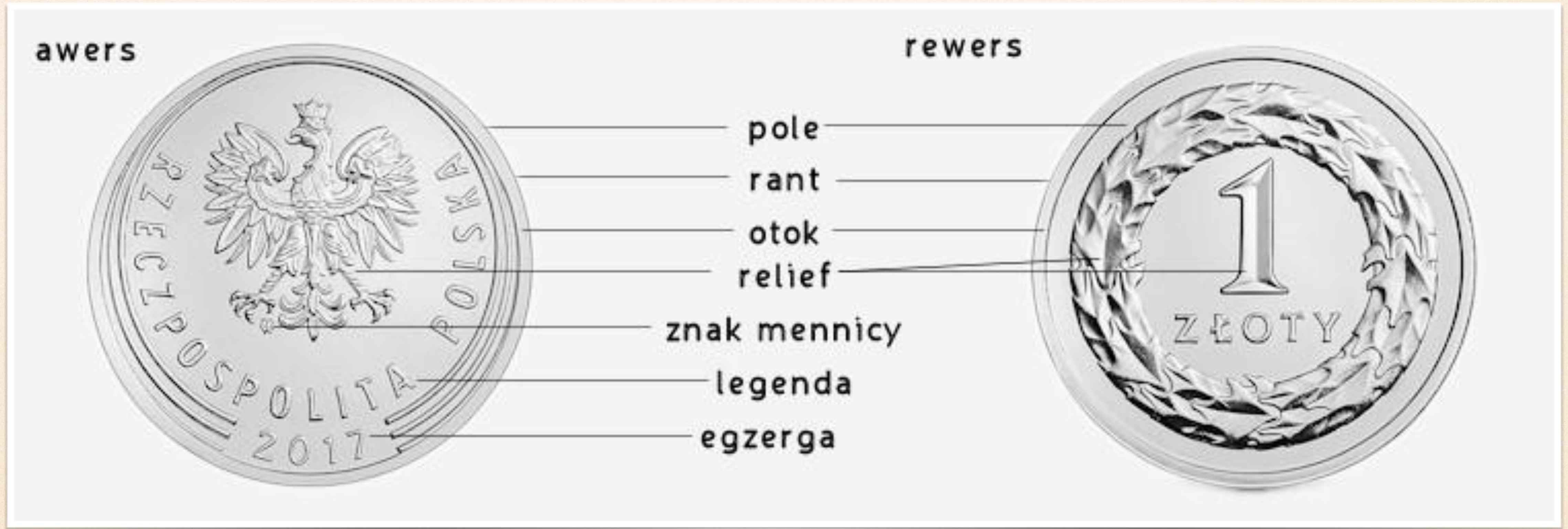

Budowa i zabezpieczenia banknotu

- Na banknocie o nominale 10zł umieszczono portret księcia Mieszka I
- Na stronie odwrotnej umieszczono denar, czyli srebrna moneta bita w starożytności i średniowieczu
 - W lewym dolnym rogu znajduje się wyczuwalny pod palcami kwadrat, dzięki któremu niewidomi wiedzą jaki to banknot
- Zabezpieczenia to między innymi turkusowy pas opalizujący

Budowa monety

WALUTA

Waluta jest to papier wartościowy, pieniądź

WALUTY NA ŚWIECIE

Na świecie funkcjonuje dziś ponad 100 różnych walut.
Większość z nich ma jednak charakter lokalny, np.

na Białorusi 1 rubel = 100 kopiejek
w Korei Południowej 1 won = 100 dzon
w Wenezueli 1 bolivar = 100 centymów
W Polsce 1 złoty = 100 groszy

PIENIĄDZE MIĘDZYNARODOWE

Niewielka grupa walut pełni funkcje pieniądza międzynarodowego.

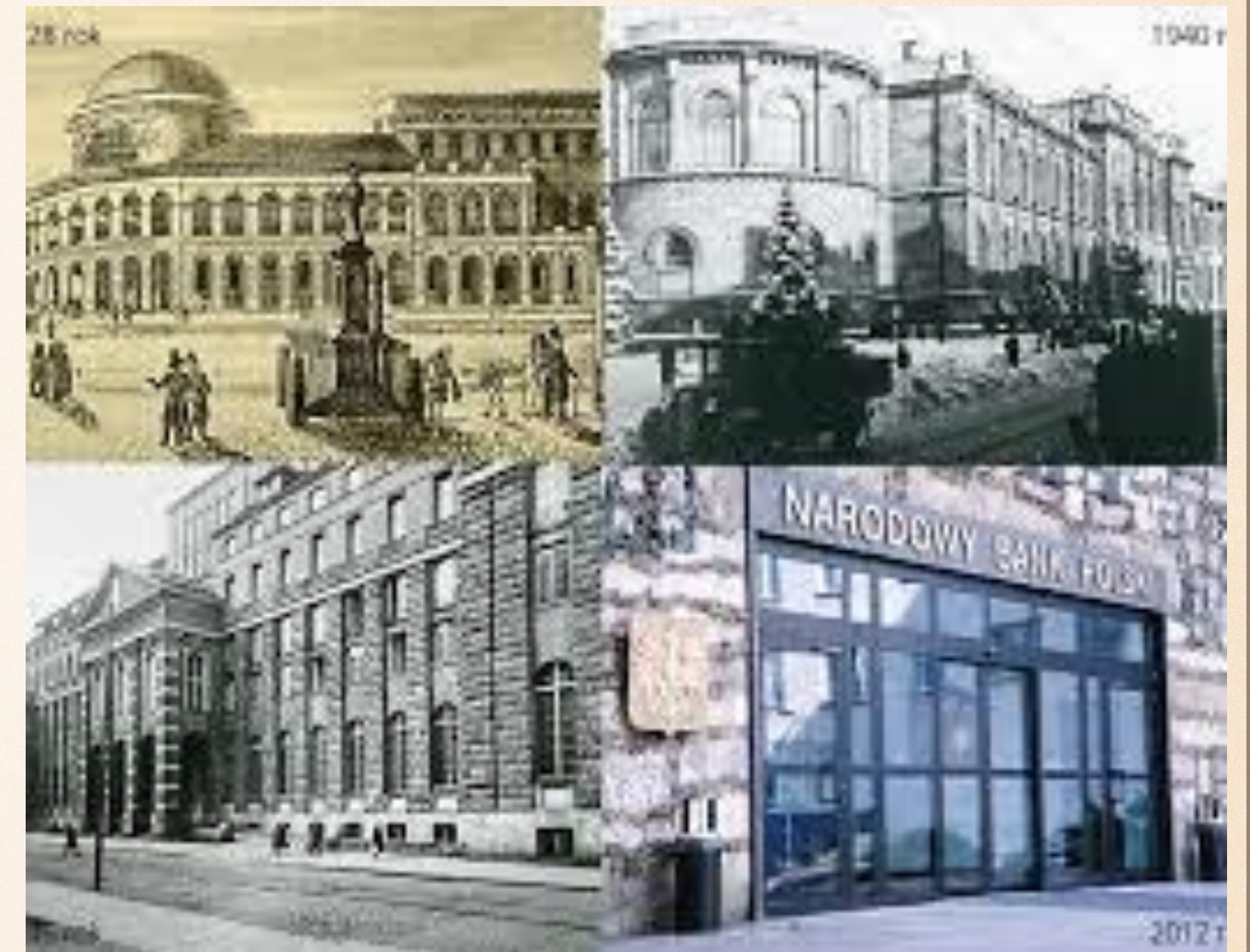
- Dolar
- Euro
- Jen
- Funt szterling

BANK CENTRALNY

- naczelną instytucją systemu bankowego każdego kraju
- za początek Banków Centralnych uważa się założenie w 1694 roku Banku Anglii
- funkcje Banku określa Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej i ustawa o NBP
 - w Polsce funkcję Banku Centralnego pełni Narodowy Bank Polski (NBP)
- Bank Centralny zapewnia spójność i stabilność systemu bankowego, nadzoruje banki komercyjne

ORGANY NBP

Prezes NBP

- Wybierany przez Sejm na 6 lat (nie więcej niż 2 kadencje)
- Przewodniczy Radzie Polityki Pieniężnej, Zarządowi NBP, rerezentuje NBP na zewnątrz

Rada Polityki Pieniężnej

- 9 członków wybieranych na 6 lat na 1 kadencję
 - Dbą o poziom inflacji w Polsce i ustala podstawowe stopy procentowe

Zarząd NBP

- składa się z prezesa i 6-8 członków, w tym dwóch wiceprezesów
- kieruje działalnością NBP

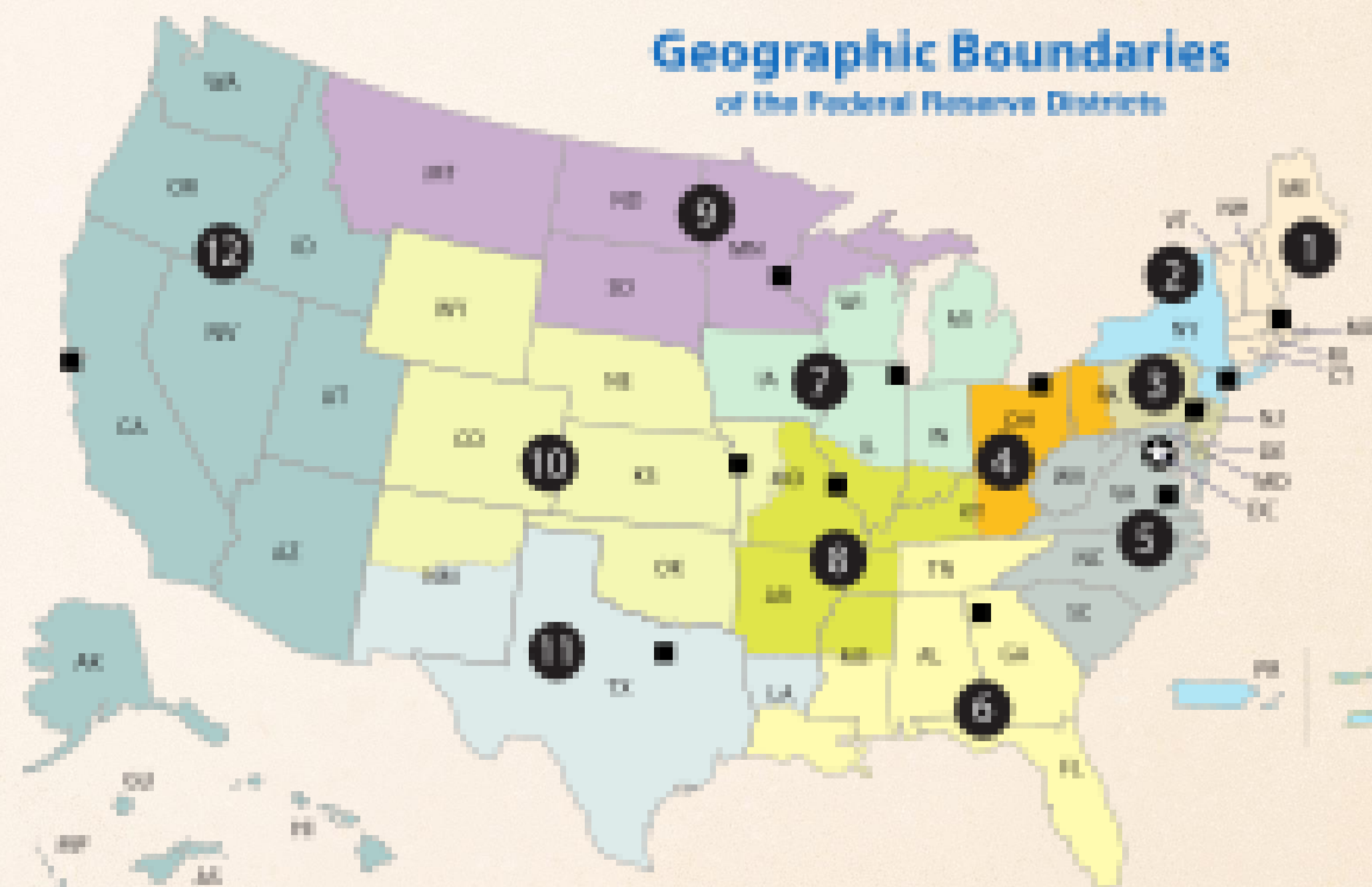
FUNKCJE BANKU CENTRALNEGO

- jest bankiem emisyjnym
- jest bankiem banków
- jest bankiem państwa
- jest bankiem gospodarki narodowej

BANK CENTRALNY JAKO BANK EMISYJNY

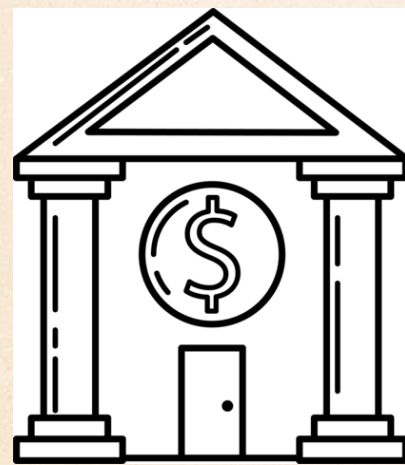
Jest jedynym bankiem
uprawnionym do emisji pieniądza
(tylko w USA prawo do emisji
jednolitej waluty [dolara] ma 12
Rejonowych Banków Rezerwy
Federalnej.

BANK CENTRALNY JAKO BANK BANKÓW

- nadzoruje operacje banków komercyjnych dokonywane zarówno w walucie krajowej, jak i walutach obcych

- udziela im pożyczek na rozszerzenie działalności kredytowej, a stopa ich oprocentowania wyznacza pośrednio stopy oprocentowania kredytów i depozytów w bankach komercyjnych
- ustala stopy rezerw obowiązkowych, regulując zgodnie z potrzebami gospodarki aktywność kredytową banków komercyjnych (polityka pieniężna)

BANK CENTRALNY JAKO BANK PAŃSTWA

- gromadzi dochody i realizuje wydatki budżetu państwa
- udziela rządowi kredytów na sfinansowanie deficytu budżetowego
 - zarządza długiem publicznym
 - dokonuje operacji otwartego rynku
 - gromadzi rezerwy złota i dewiz

BANK CENTRALNY JAKO BANK GOSPODARKI NARODOWEJ

- reguluje podaż pieniądza - dostosowuje ją do aktualnych potrzeb gospodarki
- zapewnia dostępność pieniądza i określa warunki kredytowania
- reguluje wartość wymienną waluty

Działania te zmierzają do zapewnienia wewnętrznej stabilności gospodarki i jej rozwoju.

NBP dąży do zapewnienia stabilności cen. W ramach tego celem polityki pieniężnej jest utrzymanie inflacji na poziomie 2,5% z przedziałem odchyień ± 1 punkt procentowy.

EUROPEJSKI BANK CENTRALNY

- Bank Centralny UE

- bank emisyjny w odniesieniu do waluty euro
- ma siedzibę we Frankfurcie nad Menem
- odpowiada za politykę pieniężną strefy euro

**BANKI CENTRALNE
NA ŚWIECIE**

NAJWIĘKSZE BANKI CENTRALNE

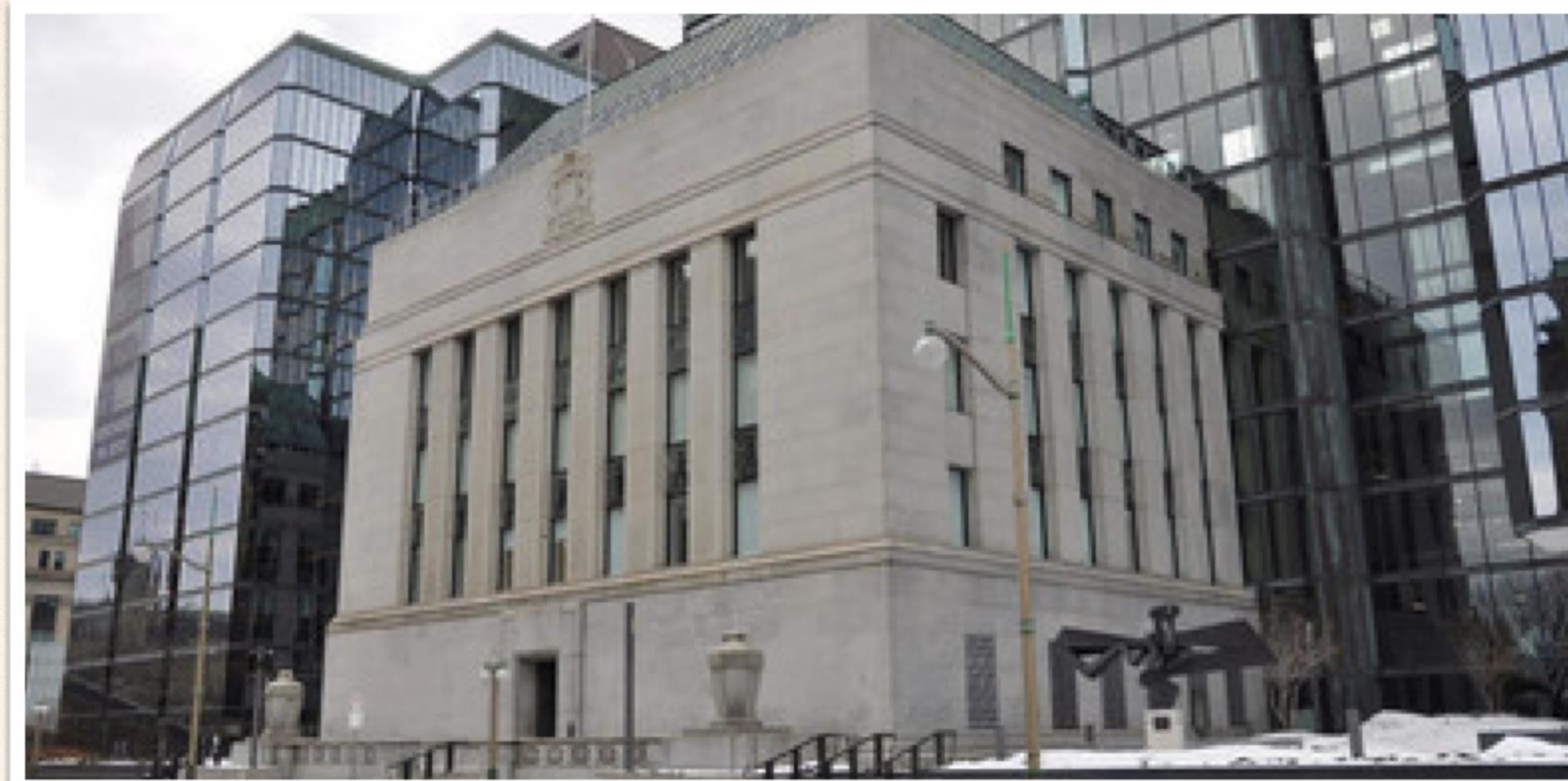
Amerykański FED

Europejski Bank Centralny

Bank Anglii

Centralny Bank Kanady

Centralny Bank Szwajcarii

Centralny Bank Szwecji

Centralny Bank Chin

NAJSTARSZE BANKI CENTRALNE

Bank Szwecji

Bank Anglii

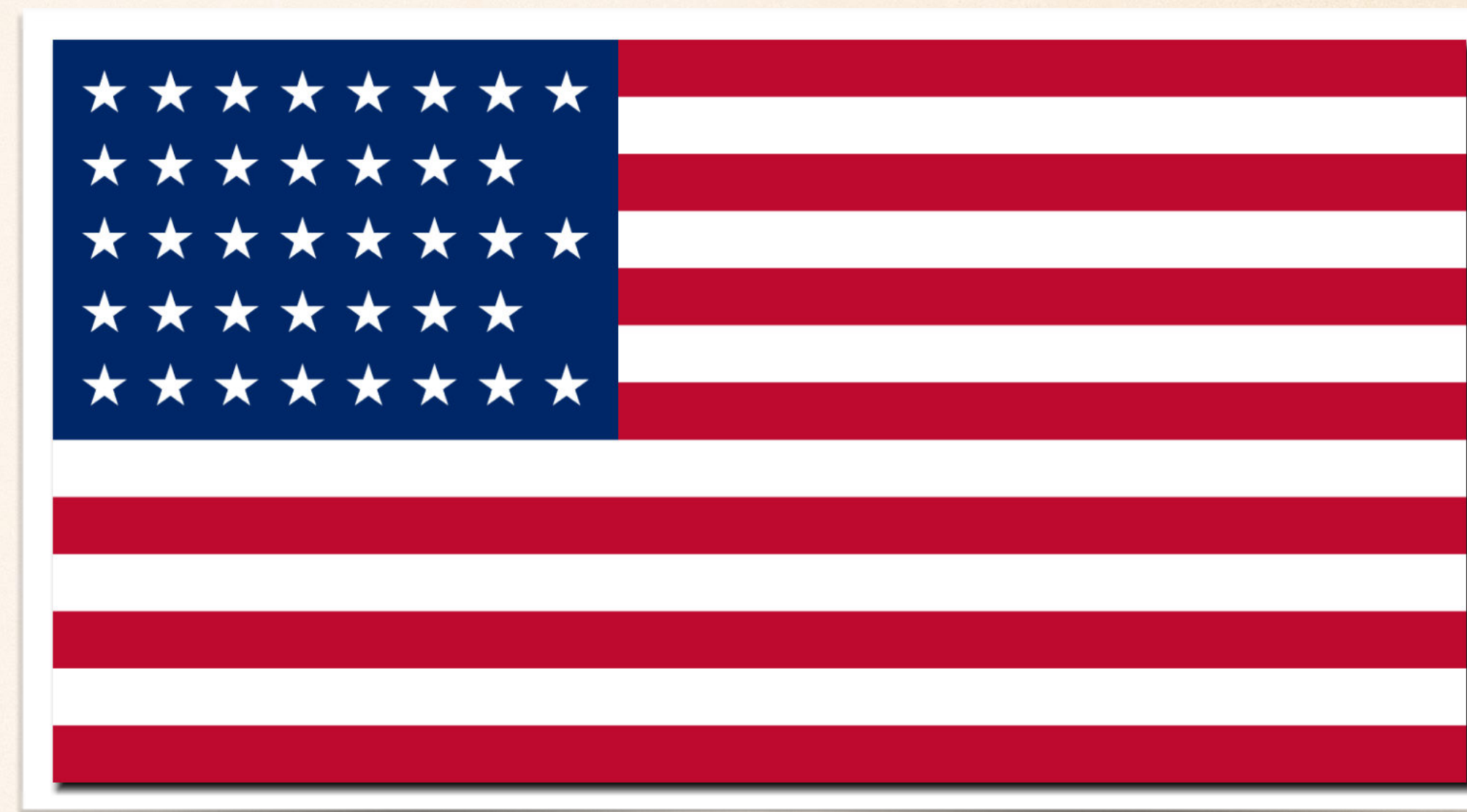
Bank Francji

NIEZALEŻNOŚĆ BANKU CENTRALNEGO

- **funkcjonalna** - Bank Centralny samodzielnie decyduje o formach i metodach polityki pieniężnej
- **personalna** - rząd nie ma wpływu na obsadę stanowisk kierowniczych w Banku Centralnym
- **finansowa** - Bank Centralny nie finansuje wydatków publicznych

Dolar amerykański USD – oficjalny środek płatniczy od 1792 roku.

Do niedawna była to najważniejsza waluta świata.

EURO

Zaczął funkcjonować 1 stycznia 1999 roku.

1 stycznia 2002 roku do obiegu wprowadzono banknoty i monety euro.

Euro jest oficjalnym środkiem płatniczym w 20 państwach należących do Unii Gospodarczej i Walutowej.

Aktualnie jest to najważniejsza waluta na świecie.

1 stycznia 2002r. liczne państwa zastąpiły swoje dotychczasowe pieniądze, wspólnym pieniądzem EURO.

Były to Austria, Belgia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Portugalia Luksemburg, , Niemcy, Włochy.

Od 1 stycznia 2023 r. dołączyła Chorwacja.

JAPOŃSKI JEN

Legalny środek płatniczy od 1871 roku.

1 jen = 100 senów = 1000 rinów

Z udziałem jena przeprowadzana jest
co piąta transakcja wymiany.

FUNT SZTERLING

Najstarsza waluta narodowa na świecie.

Po raz pierwszy funty zostały wybite pod koniec XV wieku,
za panowania króla Henryka VII Tudora.

1 funt szterling = 100 pensów

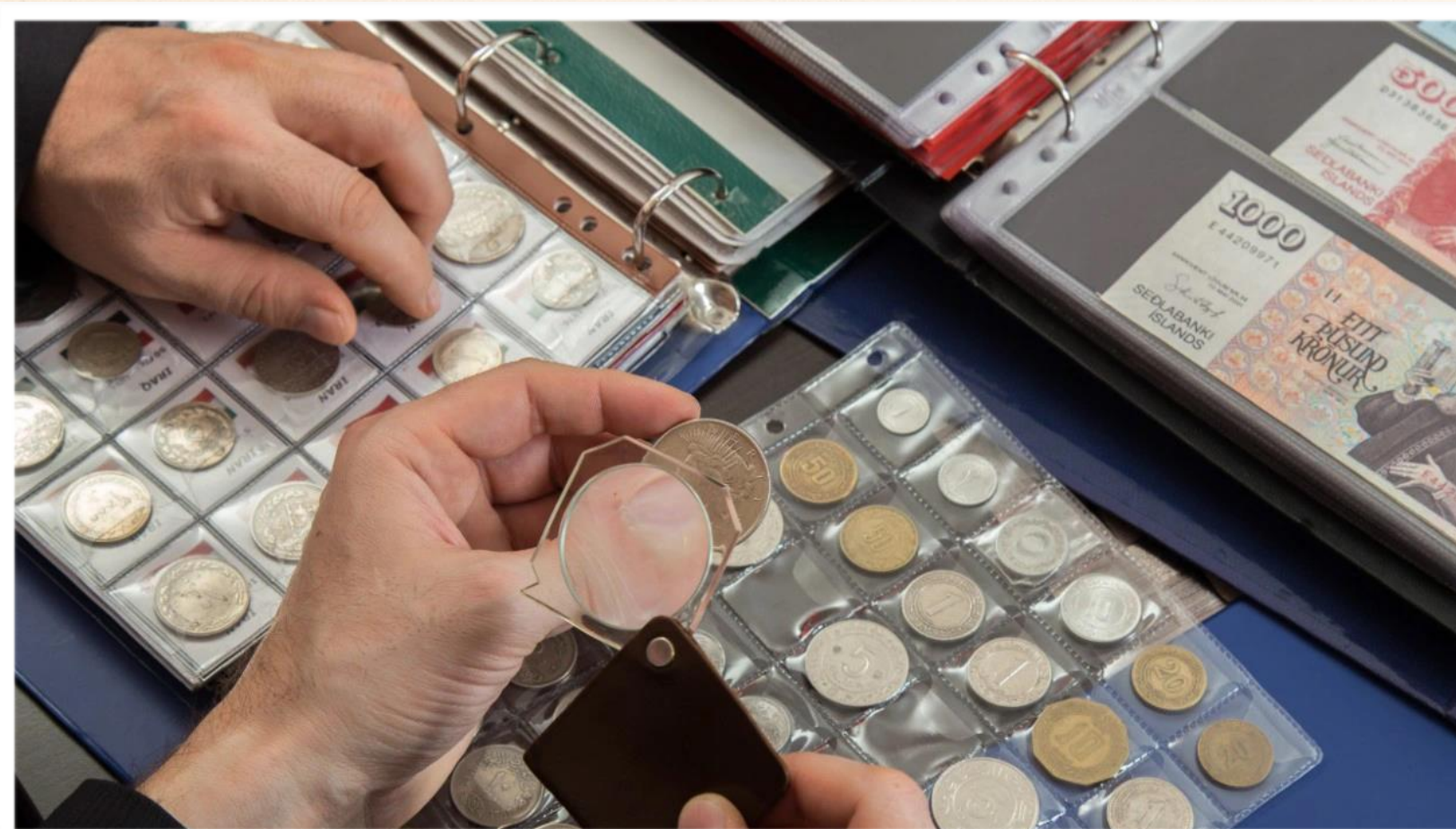
Wykorzystywany do realizacji 89 na 100 transakcji
na światowych rynkach walutowych.

PRODUKCJA I ZBIERANIE MONET

Zakład, w którym
bije się monety,
medale to
mennica

Kolekcjoner
monet to
numizmatyk

FORMY PIENIĄDZA

Rodzaje pieniądza

- **pieniądz kruszcowy** – wykonany ze złota lub srebra;
- **banknot-** pieniądz papierowy;
- **pieniądze bezgotówkowe** – czeki;
- **pieniądze elektroniczne** – karty:
 - **karty debetowe** – umożliwiają wypłatę pieniędzy zgromadzonych na koncie;
 - **karty kredytowe** – dają możliwość zaciągania kredytu na uregulowanie należności;

PIENIĄDZ PLASTIKOWY

Pieniądz plastikowy pojawił się w XX wieku - jest znany jako karta kredytowa

BANKOMAT

Bankomat to urządzenia wypłacające pieniądze.
W Polsce zainstalowano pierwszy bankomat w 1991 roku w Banku PKO.

POWIEDZENIA

"Najpierw tracimy zdrowie, by dojść do pieniędzy. Potem tracimy pieniądze, aby dojść do zdrowia"

"Pieniądz jest wart tyle, ile warta jest ręka, która go trzyma"

"Grosz do grosza, będzie pół trzosa"

"Przyjaźń jak pieniądze, łatwiej zdobyć, niż utrzymać"

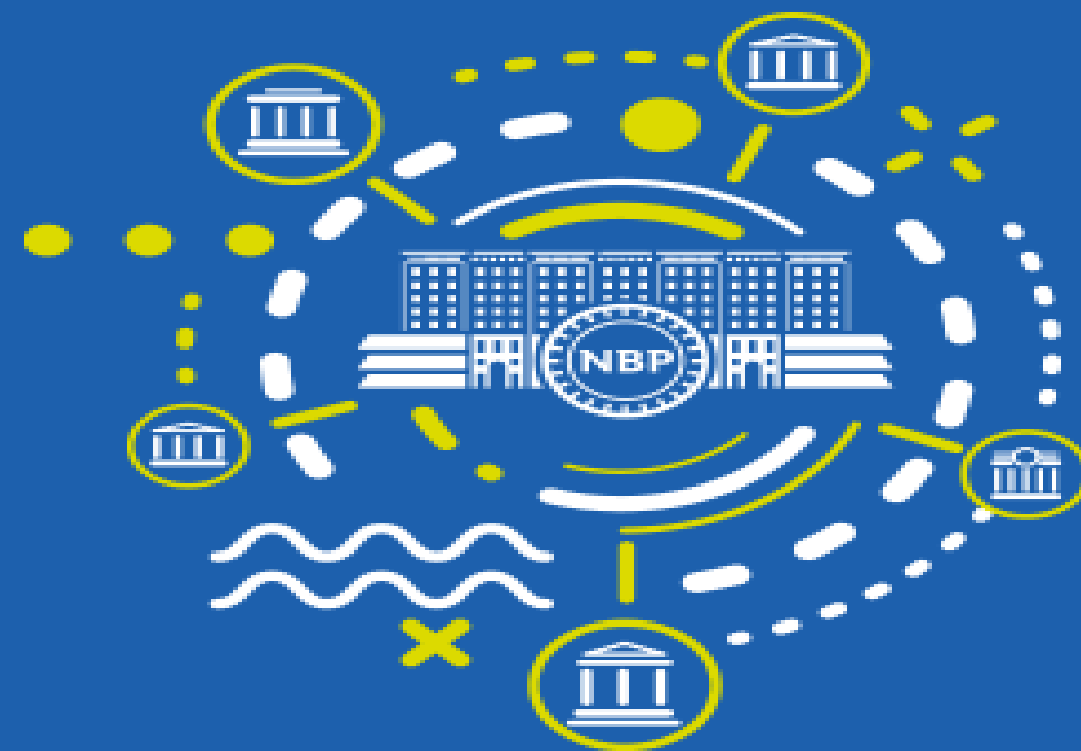
"Bogactwo odbiera więcej przyjemności niż daje".

"Pieniądz jest dobrym sługą, ale złym panem"

„Tylko pieniądz jest władcą całego świata”

ZAPRASZAMY NA STRONĘ NBP
www.nbp.pl

Hasło III edycji programu

**POZNAJEMY
BANK
CENTRALNY**

ZŁOTE
SZKOŁY

III edycja programu NBP
**POZNAJEMY
BANK
CENTRALNY**